

Zzp'ers: werk samen,
wees solidair

p 4

Cultuureducatie
IJslandse stijl

p 6

Hoe ga jij om
met de crisis?

p 8

LKCA

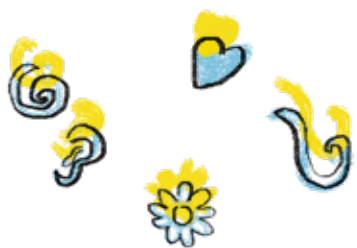
Creatieve oplossingen voor de 1,5 metersector

Onze sector drijft voor een groot deel op menselijk contact en het samenbrengen van mensen. Protocollen maken cultuureducatie en cultuurparticipatie nu coronaproof. "Deuren open laten staan, is beter dan dat iedereen de deurknoppen aanraakt. Maar tijdens een muzikles geeft dat weer geluidsoverlast."

Door Anita Twaalfhoven
Illustraties Josien Vogelaar

Het heeft ook wel weer iets absurds. Professionals die, door een nieuw virus gedwongen, moeten nadenken over het houden van 1,5 meter afstand en het besmettingsrisico van deurklinken, touchscreens en audiotours. Over het mogelijke risico van zingen, blaasmuziek en werken met klei. We spraken met vertegenwoordigers van Cultuurconnectie, de Museumvereniging, de KNMO en VONKC over hun coronaprotocollen.

VERSCHILLENDE HANDEN AAN DEZELFDE KLEI

"Ons protocol, van de sector cultuureducatie en -participatie, is langs de Kunstenbond, AVV, de arbodienst én de schoonmaakbranche gegaan", somt René de Kok, commercieel manager van Cultuurconnectie op. "We hebben met protocollen en richtlijnen vanuit allerlei sectoren te maken, de vastgoedsector heeft bijvoorbeeld weer andere eisen dan de cultuursector. We noemen deze onduidelijkheid voor onze leden weleens *'The Battle of the Protocols'*", vertelt hij lachend. "Daarnaast hebben we met een werkgroep aanvullende richtlijnen opgesteld en gepubliceerd."

Naast leden nemen daaraan onder meer LKCA, KNMO, Koor-netwerk Nederland, vakbonden en ArboNed deel.

Cultuurconnectie vertegenwoordigt muziekscholen, volksuniversiteiten en centra voor de kunsten. Door de verschillende kunstdisciplines onder één dak is de situatie extra ingewikkeld. Tijdens de schildercursus kun je op 1,5 meter afstand van elkaar zitten. Maar denk aan pottenbakken; mag je met verschillende handen aan dezelfde klei komen? Geleidt water anders dan lucht? Bij dans kijken we ook naar de richtlijnen in de sport. Binnen dansen kan nog niet, maar buiten dansen met jeugd kan weer wel. Muziekscholen mogen individuele

René de Kok,
Cultuurconnectie:
***'Dit is The Battle
of the Protocols'***

lessen verzorgen, maar zangles en blaasinstrumenten vragen vanwege het produceren van vochtdeeltjes in de lucht om meer onderlinge afstand dan drum- of pianoles. Maar hoeveel afstand precies? Daarvoor moeten we wachten op nader wetenschappelijk onderzoek. Cultuurconnectie heeft posters laten ontwerpen met de richtlijnen voor de 1,5 meter afstand.

Deuren open laten staan, is beter dan dat iedereen de deurknoppen aanraakt. Maar ja, tijdens een muzikles geeft dat dan weer geluidsoverlast."

Spelen leeftijdsverschillen een rol?

"Volksuniversiteiten zijn vanwege de soms hogere leeftijd van hun cursisten extra voorzichtig en werken misschien langer met online lessen. Ook leeft de vraag: durven deze oudere cursisten wel terug te komen? Over allerlei details leven nog vragen, die we naar het ministerie van OCW hebben gestuurd. Centra voor de kunsten, muziekscholen en volksuniversiteiten maken daar nu verschillende

Lees verder op pagina 3

INHOUD

2 Column: Sanne Scholten 7 Column: Anne van den Dool 10 CREA-directeur Dennis van Galen 11 Innovatiefonds Nesta
12 Erfgoededucatie: Bart de Nil 13 Column: Bea Ros 14 Impact coronacrisis 15 Interview: Karolien Dons 16 Nieuwe publicaties

Buiten trainen

Vervolg van pagina 1

afspraken over met hun gemeente en veiligheidsregio. De diversiteit vraagt om veel creativiteit.”

ALLE MUSEA MOGEN OPEN

“We zijn superblij dat de musea in juni weer open mochten van het kabinet”, verzucht Hanna Marije Booij, bestuurssecretaris ad-interim bij de Museumvereniging. “Alle musea mochten open,

Hanna Marije Booij, Museumvereniging: **‘Scholen kunnen het best naar kleinere musea in de omgeving’**

mits ze natuurlijk het protocol toepassen. Dat betekent een bezoekersaantal dat past bij het gebouw.”

Hoe heeft de Museumvereniging dat maatwerk voor elkaar gekregen?

“Er is stevig research gedaan en ook gekeken hoe het in andere sectoren toegaat, de horeca, de pretparken en dierentuinen. Op basis daarvan is er een protocol ontwikkeld om binnen de mogelijkheden van ieder museum tot een maximaal aantal bezoekers te komen. Daarbij moet de heropening veilig zijn voor publiek, medewerkers én leveranciers. Het gaat om de omvang en inrichting van het gebouw, maar bijvoorbeeld ook om de vorm van de entreehal. Werken met

bezoekers ontworpen die ieder museum kan uitprinten.” Heeft zij nog tips voor het onderwijs? “Leerkrachten hebben misschien teveel aan hun hoofd om nu al een museumbezoek te plannen. Maar om de reisbewegingen te beperken, kunnen scholen het beste naar de kleinere musea in de eigen omgeving kijken. Daar zitten pareltjes tussen met prachtige verhalen over de buurt, die heel aansprekend zijn voor het onderwijs.”

BALANCEREN OP EEN DUN KOORD

“Culturele instellingen mochten vanaf juni de deuren openen voor dertig mensen maar wij zijn terughoudend want het moet wél verantwoord zijn”, benadrukt Bart van Meijl, voorzitter van de muziekkoepeel

Bart van Meijl, KNMO: **‘Hoe ga je om met een orkest van zestig mensen?’**

KNMO. “Voor koren en orkesten zijn er momenteel meer vraagtekens dan oplossingen. Een orkest van zestig mensen in een repetitielokaal; hoe ga je daarmee om? Vooral zangers en blazers vragen om extra zorgvuldigheid vanwege de verspreiding van vochtdeeltjes in de lucht. Daar zit de zorg én de uitdaging. Werken in een grotere ruimte met kleinere groepen kan dan een oplossing zijn maar wetenschappelijk onderzoek zal moeten uitwijzen wat verstandig is.

De jeugd tot 18 jaar mag gelukkig in de openlucht weer aan de slag onder dezelfde voorwaarden als sport, dat is bevestigd door de Rijksoverheid.

Wij hebben met andere koepelorganisaties, waaronder Koornetwerk Nederland, een regierol en het is belangrijk om de richtlijnen op elkaar af te stemmen, bijvoorbeeld voor muziekonderwijs.”

Wat voor reacties komen er op de KNMO af?

“Er is veel onzekerheid omdat er nog zoveel onduidelijk is. In het zuiden is de ongerustheid vanwege het aantal besmettingen groter dan in het noorden van het land. Vooral koren zijn erg voorzichtig vanwege het nieuws over de gezondheidsrisico's bij zingen. We vertegenwoordigen met de KNMO grofweg 130.000 mensen en als we niets aangeven, dan gaat iedereen zélf een aanpak bedenken. Dus dat is niet altijd de meest veilige weg. Maar komen we te vroeg met advies over de richtlijnen dan zitten we er misschien naast en creëren we ongewild een risico of zijn te strikt, waardoor verenigingen hun activiteiten niet hervatten. Het is balanceren op een dun koord.”

DANSEN OP TIEN VIERKANTE METER PER LEERLING

“Ik hoop dat scholen niet allemaal in de kramp schieten om zo snel mogelijk de achterstanden weg te werken”, zegt Anne Bos, voorzitter van de vereniging voor kunstvakdocenten in het onderwijs VONKC. “De richtlijn is aandacht besteden aan de kern van alle vakken maar mijn insteek is juist om de cultuurvakken live op school te doen. Wij denken dat het nu vooral belangrijk is om fysiek en

creatief met de leerlingen aan de slag te gaan na zo'n lange tijd. Bij de eindmusical van groep 8 kunnen de leerlingen gewoon dichtbij elkaar spelen en dansen maar in het voortgezet onderwijs geldt de 1,5 meter afstand. De vraag is natuurlijk of pubers zich hieraan gaan houden, ook op straat zie je ze om elkaars nek hangen. Dans en drama geven wordt erg ingewikkeld op 1,5 meter afstand. Door de danssector is een gezamenlijk protocol ontwikkeld en dat vraagt om tien vierkante meter per leerling. Balletscholen zijn begonnen om buiten te trainen.

Anne Bos, VONKC: **‘Als het lang gaat duren moeten we opnieuw nadenken over wat we willen bereiken’**

Of het nu gaat om klassiek, modern of flamenco; dans is zó fysiek maar je kunt elkaar niet aanraken. Ik weet niet hoe lang we dat gaan volhouden. Als het lang gaat duren moeten we opnieuw nadenken over wat we willen bereiken. Dan moet het anders en gaan we de doelen bijstellen. Met kunst en cultuur kunnen docenten aansluiten bij de bredere domeinen van curriculum.nu en kijken wat er past binnen de protocollen. Met disciplines als film en beeldend is natuurlijk nog van alles mogelijk.”

Op lkca.nl staat een overzicht van alle coronaprotocolen voor cultuureducatie en cultuurparticipatie.